

Wprowadzenie

Marcin Olejniczak

Prezentowana publikacja zawiera wybór artykułów-szkiców autorów, którzy podjęli się przedstawienia zagadnienia przenikania perspektyw: edukacyjnej, kulturowej i estetycznej w różnych odniesieniach (etycznych, ekonomicznych, artystycznych, technologicznych i innych).

To przenikanie, związane z tytułowym zacieraniem granic, określa główny rys pracy, jakim w założeniu miał być jej interdyscyplinarny charakter. Zgadzam się z tezą L. Koczanowicza, który podkreśla konieczność interdyscyplinarnego podejścia w naukach społecznych oraz humanistyce i twierdzi, że „nawet przy ich technologicznym zorientowaniu okazuje się, że pozostając w obrębie swych granic, nie są one w stanie wypełnić funkcji, które same przed sobą stawiały. Potrzebują wsparcia innych pokrewnych dyscyplin, po to, aby realizować własne posłannictwo”¹. Tak więc opis – analiza wybranego wycinka rzeczywistości (społecznej, kulturowej, edukacyjnej) – może stanowić efekt świadomego łączenia dokonań różnych dyscyplin jako punktów odniesienia lub rezerwuaru pojęć i analogii² używanych pragmatycznie, także do analiz mniej lub bardziej „potocznych tekstów” ze „świata w zasięgu ręki”.

Spojrzenie interdyscyplinarne (i zacierania granic) niesie ze sobą określone konsekwencje metodologiczne. Uwalnia badacza-autora od narzucanych instytucjonalnie standardów, procedur czy nomotetycznych wizji celów działalności badawczej³. W przypadku propozycji orientacji badawczej C. Geertza

¹ L. Koczanowicz, *Interdyscyplinarność – między rabunkiem a dialogiem*, w: R. Włodarczyk, W. Żłobicki (red.), *Interdyscyplinarność i transdyscyplinarność pedagogiki – wymiary teoretyczny i praktyczny*, Kraków 2011, s. 37.

² Por. C. Geertz, *O gatunkach zmąconych (Nowe konfiguracje myśli społecznej)*, tłum. Z. Łapiński, w: R. Nycz (red.), *Postmodernizm. Antologia przekładów*, tłum. opr. zb., Kraków 1996, s. 234.

³ Lub trafniej: przekroczenie, wyjście poza opozycję opis/reguła.

(opis gęsty) można mówić o pewnego rodzaju „hybrydzie”⁴, która konstruowana jest w zależności od zdefiniowanej, instrumentalnie rozumianej przez badacza (choć, czy zawsze artykułowanej?), potrzeby jej użycia. Refleksja powyższa może być odnoszona nie tylko do obszaru antropologii⁵.

Interdyscyplinarność w badaniach rzeczywistości społecznej i kulturowej zdaje się koniecznością naszych czasów, która wynika ze specyfiki rzeczywistości – efektu złożonych (genetycznie) relacji między ekonomią, polityką, społeczeństwem i kulturą⁶, a nie tylko intertekstualnego charakteru jej opisu.

Uważam, że zdecydowanie warto zadawać pytania o sposoby indywidualnego uprawiania transgresyjnej strategii twórczej w nauce (i nie tylko) oraz warto podjąć namysł i dyskusję na temat rezultatów zacierania granic. Mam nadzieję, że prezentowany zestaw artykułów będzie do tego dobrym pretekstem.

Bibliografia

- Dudzikowa M., *Sytuacja problematyczna interdyscyplinarności w naukach społecznych i humanistycznych (z kryzysem w tle)*, w: A. Chmielewski, M. Dudzikowa, A. Grobler, *Interdyscyplinarnie o interdyscyplinarności. Między ideą a praktyką*, Kraków 2012.
- Geertz C., *O gatunkach zmąconych (Nowe konfiguracje myśli społecznej)*, tłum. Z. Łapiński, w: R. Nycz (red.), *Postmodernizm. Antologia przekładów*, tłum. opr. zb., Kraków 1996.
- Koczanowicz L., *Interdyscyplinarność – między rabunkiem a dialogiem*, w: R. Włodarczyk, W. Żłobicki (red.), *Interdyscyplinarność i transdyscyplinarność pedagogiki – wymiary teoretyczny i praktyczny*, Kraków 2011.
- Laskowska-Otwinowska J., *Hybrydalne narzędzia współczesnych badań społeczno-kulturowych*, w: A.A. Szafranski (red.), *Geertz a hybrydowa wersja antropologii interpretatywnej*, Lublin 2011.

⁴ Por. J. Laskowska-Otwinowska, *Hybrydalne narzędzia współczesnych badań społeczno-kulturowych*, w: A.A. Szafranski (red.), *Geertz a hybrydowa wersja antropologii interpretatywnej*, Lublin 2011.

⁵ Przykładowo: Z. Melosik podczas II Zjazdu Pedagogicznego (Toruń 1995), odnosząc się do statusu pedagogiki, zapraszał do wyjścia z *bezpiecznych stanowisk* (teoria i metodologia) i wejścia pedagogiki do dyskursu publicznego (i codziennego) – także przez *interdyscyplinarne otwarcie*.

⁶ M. Dudzikowa, *Sytuacja problematyczna interdyscyplinarności w naukach społecznych i humanistycznych (z kryzysem w tle)*, w: A. Chmielewski, M. Dudzikowa, A. Grobler, *Interdyscyplinarnie o interdyscyplinarności. Między ideą a praktyką*, Kraków 2012, s. 28.